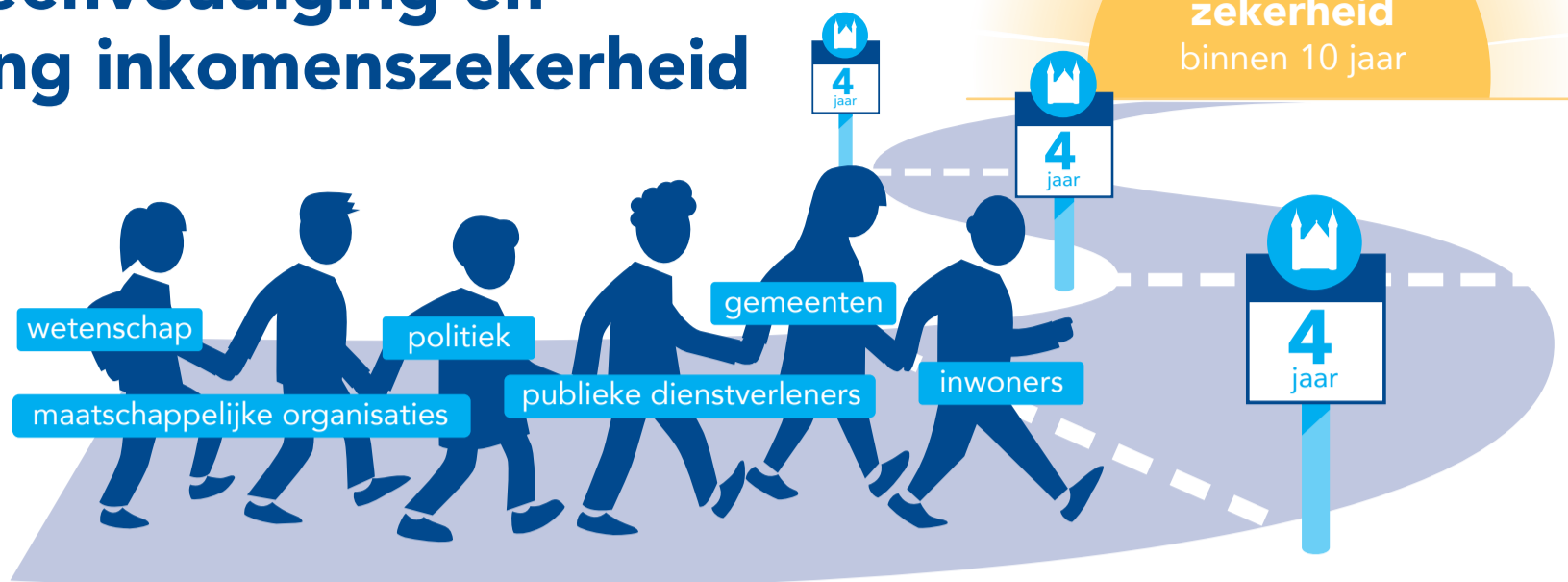

Meer bestaanszekerheid door vereenvoudiging en versterking inkomenszekerheid

Veel mensen met een laag inkomen hebben onvoldoende geld om in hun levensonderhoud te voorzien. Ons stelsel van inkomensondersteuning is te complex geworden. Vooral voor mensen in kwetsbare posities. Het veroorzaakt daardoor steeds vaker juist bestaansonzekerheid, in plaats van dat het die versterkt. Het weerhoudt mensen bovendien ervan om te gaan werken, terwijl op de arbeidsmarkt iedereen nodig is. De Nationale ombudsman, de Commissie sociaal minimum, de OCTAS en de interdepartementale beleidsonderzoeken (IBO's) toeslagen en sociale zekerheid onderbouwen dit treffend. Zo kunnen we niet doorgaan. Stevige hervormingen – ook in Caribisch Nederland – zijn nodig voor een toereikend, voorspelbaar en toegankelijk inkomen voor mensen. Dit vraagt om sturing via een lange termijnprogramma waarin we ook op korte termijn stappen zetten. Hierbij zouden de volgende ambities in samenhang uitgangspunt kunnen zijn:

a) Voldoende inkomen

Mensen hebben voldoende inkomen waarvan zij basisvoorzieningen kunnen betalen: eten, wonen, zorg voor kinderen, meedoen, gezondheidszorg. We zorgen voor een toereikend sociaal minimum dat periodiek wordt herijkt. Als mensen (meer) gaan werken gaan ze erop vooruit.

b) Investeren in werk en werkzekerheid

Er staan te veel mensen langs de kant, waardoor zij afhankelijk blijven van de overheid voor het garanderen van hun bestaanszekerheid. Tijdige investeringen in scholing en gezond en veilig werken kunnen voorkomen dat mensen in een kwetsbare positie komen. We ondersteunen mensen die kunnen werken op de weg daarnaar toe en creëren meer zekerheid voor werkenden.

c) Een zeker en voorspelbaar inkomen

Als mensen inkomen krijgen van de overheid willen we terugvorderingen zoveel mogelijk beperken. Daarnaast moeten mensen weten waar ze aan toe zijn als er iets in hun leef-situatie wijzigt. Zo willen we voorkomen dat mensen in de schulden komen of de stap naar werk niet durven te maken. We hervormen het toeslagenstelsel zodat we mensen zoveel mogelijk een zeker en voorspelbaar inkomen bieden.

d) Begrijpelijke rechten en plichten en eenvoudige toegang

De ambitie is om regels voor mensen eenduidig, begrijpelijk en te doen te laten zijn. Het aanvragen en gebruik maken van regelingen is duidelijk en laagdrempelig. We zorgen voor een beperkt aantal voorwaarden, regelingen en dienstverleners. En waar mogelijk voor automatische uitkering en directe financiering van voorzieningen. We werken toe naar gemeenschappelijke loketten en regelen aan de achterkant dat mensen krijgen waar zij recht op hebben. Zo zorgen we

ervoor dat mensen regelingen ook echt gebruiken. Om dit te bereiken willen we, binnen de AVG, zorgen voor meer gegevensdeling tussen publieke dienstverleners. Waar nodig leveren mensen de benodigde gegevens maar één keer aan.

e) De basis op orde en maatwerk als het echt nodig is

Een betrouwbare overheid regelt de inkomensbasis goed en herstelt de balans tussen Rijk, uitvoering en gemeenten. Toepassing van de menselijke maat is het uitgangspunt. Gemeenten en uitvoerders kunnen in bijzondere situaties maatwerk inzetten, bij wijze van sluitstuk.

Wensen voor een nieuw kabinet

Hervormingen op basis van deze ambities kosten tijd. Dit vraagt om fundamentele keuzes, integrale politieke besluitvorming en een meerjarig programma. De departementen van SZW, Financiën, BZK/VRO, VWS en OCW, de publieke dienstverleners en gemeenten bundelen daarin hun krachten vanuit het perspectief van mensen. In die periode werken we stapsgewijs aan verbeteringen in de sociale zekerheid (zoals de Participatiewet, OCTAS, WW, integrale kindregeling), fiscale regelingen en de toeslagen. We hervormen inkomsten uit vermogen en heffingskortingen. De Aanpak geldzorgen, armoede en schulden wordt voortgezet. En we werken op middellange termijn toe naar harmonisatie en vereenvoudigde partner-, vermogens- en inkomensbegrippen. Op de korte termijn pakken we urgente knelpunten aan zoals de problematiek van bruto/netto terugvorderingen en de terugvordering van inkomensondersteuning over de gehele jaarperiode als mensen in de loop van het jaar (meer) gaan werken.

Vereenvoudiging leidt tot maatschappelijke baten: het voorkomen van armoede, meer vertrouwen in de overheid, meer bestaanszekerheid en meer ruimte voor de menselijke maat. Meer inkomenszekerheid kan ook gevolgen hebben voor de arbeidsparticipatie. Daarnaast brengt vereenvoudiging ingewikkelde afwegingen met zich mee. De ondersteuning is vaak minder gericht. Dit kan leiden tot meer kosten voor de overheid of tot het verdelen van hetzelfde geld over meer mensen, waardoor groepen mensen minder ondersteuning gaan ontvangen. Deze keuzes kunnen in een samenhangend lange termijnprogramma worden geplaatst. Duidelijk is dat eenvoud in het verleden onvoldoende in de afwegingen is betrokken. De balans is daardoor de verkeerde kant opgeslagen; de inkomensondersteuning is nu te complex.